

Z Prahy do Kolína nás pohodlně dopravil vlak, odkud po nedlouhé jízdě na trati Kolín-Le-dečko vyjždíme do města Uhlířských Janovic. Potom možno jeti osobním autem, které je u každého vlaku. Z Uhlířských Janovic se vine klikatá silnice s počátku okolo polí, později lesem. Pozvolna stoupá, skýtajíc rozkošný rozhled do kraje. Za ostrou zá- táckou zřime vlevo prvá sudějovská stavení. Po- chvíli jsme u čísla 1, kde původně stávaly lázně a panská krčma. Několik metrů výše je druhý a na- proti třetí hostinec. Tu jsme u výstavné, jedno- poschodové školy s pestrou taškovou krytinou, která vévodí okolí; je opatřena bicími hodinami. Vysoká školní okna, čistý úpravný vzhled, široký vchod, vkusně upravené zahrádky příjemně nás naráz za- chytanou. Vlevo od školy je památník padlým ve světové válce zbudovaný roku 1928. V zahrádce před školou umístěn pomník presidenta Osvobo- ditelů T. G. Masaryka. Byl odhalen 28. června 1936. Značnou zásluhu o jeho postavení má řídící učitel zdejší Jan Doležal, známý v celém okolí svoji bo- hatou kulturní činností.

Vpravo od školy je šindelem krytá fara. Sem stéká přebytečná voda s výše položeného pramene. V železném mřížoví naproti škole je socha Jana Nepomuckého z r. 1749. V levé části návsi proti kostelu je několik vil, vpravo hospodářská stavení a výše myslivna. Takřka vsazena je vesnička do krásného, vzrostlého lesa.

SUDEJJOV je tedy malá horská vesnička roz- hozená po obou stranách okresní silnice, vsazená do lesů a zkrášlená poli i lukami. Asi půl hodiny

nad ní se vytyčuje nejvyšší vrch Uhlířskojanovicka, zvaný Březlna, opatřený majákem. Před dávnými časy byl tu jenom pramen čisté, ledové vody, který vytekal z jesá. Měl léčivou moc. Lidé z okolí sem rádi chodili, nabírali z pramene Sudějovky vody a majíce víru v uzdravení, léčili jí hlavně churavé oči.

Po bitvě bělohorské byla zde jesuity, kteří nábožensky i hmotně opanovali celý kraj, vystavěna prostá, dřevěná kaple, k níž fratres — po vzoru jiných t. zv. svatých, záračných poutních míst, jichž v kraji bylo velmi mnoho — nutili putovatelé prostý lid, jenž doma se hlásil inkognito k religiónu evan-gelickému. Obrácení se podařilo v městech, venkov zůstával nedotčen. Na oko lid sice jesuity následoval, ale v srdci toužil po tom, aby mohl svoji víru veřejně projevovati. To se ukázalo nejlépe, když byl vydán toleranční patent.

Teprve když v kraji zbylé české dušičky již bez pobídek a vyhrůžek vykonávaly každoroční pout k záračnému již nyní prameni sv. Anny, matky Marie, shledalo se, že kaplička nestačí ku vykonávání náboženských úkonů. Majitel pečeckého panství, horlivý katolík hrabě Trauttmansdorff pomyslel — asi z návodu řehole — na výstavbu honosného chrámu. Jeho nástupce tento úmysl provedl v době největšího rozpětí jesuitismu, čtyři léta před svatořečením Jana Nepomuckého. Český lid, který byl odchováán Bratrskou biblí, měl v těžkých dobách velmi vyvinutý smysl pro tajemnost a legendu, anážejí navštěvoval poutní místa. U Dačického můžeme hledání tajemství a zázraku pozorovati snadně. Pisatel Pamětí se narodil ve víře podobojí, zachoval si ji přes Bilou Horu, a přec jeho zápisy se hemží častými událostmi divů.

Sudějov jako poutní místo vzrůstalo, kramáři, řemeslníci a krčmáři, nalézali dobrou obživu, stavěli zde dřevěné domky. Chrám ve slohu barokovém, zevnějškem rozsáhlý, má po stranách rudé, cibu-lové věže s makovicemi. V levé jsou dva menší zvony, pravá je márnice. Dvojitý chrám se vchází několika schody. Na nich vlevo je anděl s nápisem: Iděte do domu matky mojí, vpravo: A učiníž Pán Bůh milosrdenství s vámi. Nad vchodem v mušlí

je socha sv. Anny s Marií, nížeji znak K. J. Brédy, donátora chrámu. Karel Joachim Bréda zkupoval panství ale končil úpadkem.

Na hlavním oltáři je v pestřem barokovém rámcí obraz sv. Anny a Marii, na pravém postranním je kopie ruky Anny, kol ní v dracounech památky ze sv. země. Nad presbytěří se pne třetí, rudě natřená věž. Po levé straně je šindelem krytá sakristie s vižkou a cimbálem. Kolem chrámu býval kdysi hřbitov a ambity. Dnes je tu trávník a z ambitů zbyly tři kaple s prostými malbami a rozrušenými oltáři. Malby jsou od Václava Kramolína, malíře z Nymburka, častého zdobitele poutních míst. V nádvorí vysázeny lípy. Před chrámem natevo je studeánka s čistým železouhličítým pramenem. Prostranství až k silnici vysázeno lipami.

Pro koupání je v okolí hojně rybníků. Především je necelých deset minut od obce — směrem k Uhlířským Janovicům — vzdálený větší rybník, hodící se pro plavce i neplavce, po hrázi zdobený olšínami. Jemný písek v pokraji a stinné hráze vábí v létě k příjemnému osvěžení. Oni, kteří se chtějí před koupeří trochu projít, volivají rybník Hadový v Rašovicích, nebo jdou přes Žandov, Pivnísko až do Krsovic (sv. Jan), k rybníku vzdálenému tři čtvrti hodiny. Také možno zajít k velkému rybníku Ver-nýšovskému, týmž směrem. Rybník Bezděkov již vyhovuje všem sportovním požadavkům.

Nepopsatelné jsou Sudějovické letní noci. Jen noci ztrávené na moři anebo na jihu mohou se s těmito porovnávat. Na temné obloze se odrážejí hvězdy jako nesmírně vzdálené majáky a jisté též ony ukazují bezpečnou cestu onomu zbloudilému, který rozumí hvězdné obloze. Tajemné lesy v okolí si šeptají báje o divoženkách, zjeveních a strašidlech, zatím co do šera zasvítají ztrouchnivější pařezy podivnými sinavými světélkami, na mokřinách se ne-souměrně vyhoupnou bludičky a lesní tišiny myslitelně oživují divokým rejem duchů. Vyhoupne-li se nad Březinou měsíc, rozsvítí pablesk slunečního jas-su na široký kraj, který zasvitne světelnými barvami, zahalenými jemně šedivým závojem mlhy. Světlo přímo vypichuje některé ostřejší body a Sudějovu,

díváme-li se na něbo s výšiny nad farskými lukami, dodává pohádkové nálady.

Vstaňte časněji a potěšíte se krásnými výhledy do kraje. Je jich dosti nejen v Sudějově, ale i v blízkém okolí. Nejkrásnější pohled od Kolínska až k Posázaví poskytně vrch vpravo od silnice jdouc k Žandovu pod rybníkem Napajedla. Veliký kus okolí přehlédnete s cesty za farskými lukami blíže vedení elektrické sítě čelící k Žandovu, jdouc vozovou cestou z dolní obce vpravo kolem čp. 10 okolo železného křížku, přes školní hřiště až ke kamennému lomu. Podobný výhled skýtá část silnice vedoucí ze Sudějova do Uhl. Janovic. Kus Posázaví s Čertovou brázdou, táhnoucí se od Kouřimi přes Lipany až k Chotouni vidíme ze silnice nad Janovskou Lhotou. Kdo se chce potěšit rozhledem na krajinu od Vysoké až k Železným horám, ten si zajde až k světelnému majáku u Žandova. Krajina, zabírající několik okresů, jeví se odtud jako na dlaní. Nebesa zachovejtež nám tuto krásnou vlast celou, nerozkradenou!

Města, městečka, vesnice, osady i samoty se střídají s poli, lukami i lesy. Zeleň se mísí se žlutí a zlatem dozrávající pšenice; mezi tím vynikají stříbrné hladiny rybníků. Roztěřský zámeček, věž svatojakušská v Kutné Hoře, Kačina, čáslavská věž sv. Petra a Pavla a netopýří uší lichnické jsou viděti pouhým okem. Dalekohledem objeví se podrobnosti, které nevymizí z paměti. Dlouho tu postojíte, abyste znovu a znovu zrakově se vrátili ke známým místům. Velmi neradi opouštíte krásné toto panorama, hodné štěce nejlepšího krajináře. Znavené oči se vracejí dolů, do všednosti a strasti...

Kratší procházky okolo Sudějova postačí jakoliv chuti. Máte-li zálibu v opalování, rozprostřete svůj plaid a pozvolna, podle zdravotních předpisů, jak vám poradil v rozhlasu, vydávejte svou kůži blahodárným účinkům slunce. Máte-li nařizeno odpočívati ve stínu, tož zasedněte na pasece, nebo pod lipami, na rozcestí lesa, u rybníčku, opřete se o peň stromů a pozorujte život v přírodě anebo čtete cokoliv pro rozptýlení myšlenek. Komu se nezamlouvá ani opalování ani klid nečinného sedění,

může si sportnouti: Sbírejte minerály, je jich zde dost, počínaje různými druhy křemenů, i krystalů až slídnatě rule. Anebo, nejste-li příliš citliví, chytěte motýly a zdobte si příbytek těmito pestřými okrasami zdejších luk, polí, lesů a pasek. Kolem potůčků a rybníků se mžikají vázky, brouci a broučci se hemží na listech, v travinách, ve skrýších pod kameny. Botanisovatí můžete přepestrým výběrem nevdědných rostlin nejen zde v Sudějově, ale v širém okolí, takže se zanedlouho naplní váš herbář jedinečnými exempláři, s nimiž se můžete chlubití právem svým známým sběratelům a jež vám budou jistě záviděti.

Sudějovská pout.

Ze slavných kdysi Sudějovských poutí zbylo dnes již velmi málo. Dříve sem docházelo třicet pět procesí. Sice se podnes v místu na pout silně připravují, na fáře, ve škole, v hostincích i v domácnostech je po několik dní před sv. Annou ruch a šum do únavy. Ale v hlavní den, tu neděli po sv. Anně, zde už není ten shon, není tu dav lidí, nepřichází sem tolik procesí, nedovádí zde celý den mládež počínaje časným ránem až do šera. Ba není tomu ani na malou pout v den sv. Anny, jak to bývalo dříve. Přestala procesí, řídnou řady příchozích, všecko jsou jen záblesky staré poutní slávy.

V den pouti ale před polednem přece sotva projdete silnicí od spodní hospody až za faru, tolik je na ni různých krámků a stánků, tu a tam vás zastavují prodavači drobnosti, kteří celý majeteček nosí v koši, zavěšeném na krku. Dole u panského hostince se umístil veliký cirkus, který — jak vyvolavač oznamuje — v Praze a Invalidovny sklízel po měsíce ohromné úspěchy. Po obou stranách hlavní aleje lip až ke kostelu jsou rozestaveny krámy perníků, po šíře jsou hračkaři, nahoře u vchodu do kaple naleznete krámy s obrázky svatých v ozdobných rámečkách z filigránu a prodej různých devocionálií. Za nimi vládnou párkaři, prodávající ovoce a okurek. O něco dále nalezneme druhý opravdový cirkus se spoustou cizokrajných zvířat, z těch u vchodu odpočívá druhý král pouště velbloud,

bůvol, grošování koně, volí, konici; hlavní atrakce cirkusová: švýcarská obluda polopes a polovepř. Toto všechno se p. t. publiku prezentuje vzhledem ku mimořádné tísni za vstupné pouhé koruny.

Pro švarnou mládež se zde točí nejméně tři kolotoče, rovněž tolik houpaček je rozkolébáno. Dvě střelnice svádějí ke cvičením ve zbraní. Hostinští jsou spocení, občané čím dále k polednímu tím více žízni a hladovějí. Odpoledne už hraje v hostincích hudba, sály se plní mládeží obého pohlaví. Při tanci se mladí baví, starí je sledují a kopulují párky, třebaže mnohdy tančící na to ještě nepomýšlejí.

Svatoannenská studánka dostala nový povlak. Obraz je jaksi čistější a přívětivější. Má kolem ozdoby z čerstvých větvěk břízových. Na ka-menném výstupku v úhledných vázách jsou zastře-čeny polní květiny, oděné krásněji nežli ve vsí slávě své král Šalamoun. V cinových svících klidné se pájí voskovic. Kaplička je vybiřená, vymetená. Kostelník vážněji přechází kol chrámu. Oblekl se svátečně, pohodlně, důkladně boty se mu lesknou. Když vejde do věže ke zvonům, dělejí než jindy se zde pozdrží. Vážněji a slavnostněji se táhne hlabol zvonů dolů k údolí, aby se odrážel a navrátil k chrámovému portálu. Celické prostranství kolem kostela je pečlivě očištěno. Uvnitř pan farář má plničké uši práce. Osadníci stojí v řadách po obou stranách zpovědnice zbožně čekajíce až na ně dojde. Babičky se uctivě nakláníjí a líbají fialovou štolu svého duchovního rádce.

Hlavní oltář se na nás dívá slavnostně. Pod rudým baldachýnem je zasazena koruna a nížejí je zarámovaný obraz sv. Anny s Marií. Jejich svato-záře, silně pozlacené, hrají proti slunci měnivými barvami. Vše obepíná bohaté zdobený barokový rámeček, pestré pomalovaný. Těž na pobočných oltá-řích plápolají silné voskovic, jsou tu hojné dary květinové a mísl se šťastně se zelení lesních stromků. Lurdská kaplička má více návětvíků, až vedle stojící prostý oltář svatých českých patronů se na ni dívá jaksi smutně, rmoutlivě.

Zatím došlo do Sudějova několik procesí s peč-livě do běla vystrojenými družičkami. Všechny

i s babičkami a příslými poutníky jsou cele zaujaty očekáváním. Zpívání umlкло. Družičky pokládají ne-senou sošku před oltář a klekajíce, přijímají žehnání. Obraz sv. Anny s oltáře se vítá se známou soškou z minulých poutí. S hůry se rozezvucí varhany, do jejich tónů se vmísí zbožný zpěv osadníků. Vesele pozdraví vesničané svoji patronku, která byla také matkou lidskou a rovněž tak lidsky trpěla a sdílela všecky pozemské starosti a strasti se svými dětmi jako tyto ustarané venkovské české matičky v ma-louнкém horském kostelíčku. Nyní Nevyzpytatelný rozkázal slunci jásavěji svítiti. Paprsky dopadají na oltář, šíří se na jeho ozdobách, svítí na slav-nostním pluvíálu pana faráře, pohrávají minis-trantům ve vlasech. Když staroušek Lahodů odívá pastýře slavnostní plachetkou ku pozdvihování, var-hany zanotují a věřící plným sborem zazpívají chorál Hospodinův. Jakoby na povel vmísí se do písně zpěvy ptactva. Šíré okolí lesů za dědinou se ozývá ba-revným sborem ke chvále Neznámého, tvůrce všeho krásného, předobrého, nepřekonatelného, nekoneč-ného, nevyzpytatelného . . .

Nevěříte-li tomu, co jsem napsal, rozjedte se sami do Sudějova, zde vám oči potvrdí pravdu mých slov. Nevím, zdali odoláte, abyste zde nepobyli v létě.

Sudějovské okolí.

Pro milovníky přírody má Sudějov rozsáhlé lesy se stromy jehličnatými i listnatými, z nichž zvláště vyniká ušlechtilá bříza. Lesy zvou ku procházkám ony, kteří si toto zdravé, vysoko položené místo zvolili k letnímu pobytu. Hebké mechy přerůzných druhů, pravá to nutička botanikovi k určování, vás lákají, abyste do nich vešli a tam se osvěžili. Stinné zahrady a pohodlná sedátka dostačují i za nestá-lého počasí. Hojně vzrostlých starých lip skýtá v červenci příjemnou vůni, hudbu tisíce včel a uklid-ňující chládek. Pro dobré chodce je v okolí tolik vycházek, že je nelze ani za léta pobytu všechny vykonati.

Velmi pohodlnou cestou přes lesík kolem ryb-nička Napajedla dojdeme Žandova, kde nalezneme

kteří dodávali palivo pro kutnohorské huti. Odtud jméno města. V XV. stol. bylo obyvatelstvo pod paní Perchtou z Kravař vyznáním kališnické, teprve kutnohorští jesuité jej v XVII. stol. převedli na katolictví.

Do Janovické Lhoty na západ od Sudějova dojdeme pohodlně za půl hodiny. Přes třetinu cesty konáme stinným lesem. Vesnička se s obou stran toulí k okresní silnici, má kapličku a pod lipami gotickou zvoničku. Můžeme si za kapličkou sv. Anny odpočinouti u rybníčka Novákova poblíže Sudějovské cesty. Husté olšiny nám stíní. Lhota Janovická byla známá již před husitskými válkami. Tehdy ji nazývali Lhota na Křích, později Lhota Posvátná. Až do r. 1889 náležela pod pravomoc Uhl. Janovic.

Někdy se pustíme přes les označenou cestou ke Kamenné Lhotě. Hledáním hříbků a také borůvek, malin a ostružin se zkrátí pochod a spojí chutně se zdravou procházkou. Uvidíme zámeček se Zlatým rybníčkem a stinným parčíkem. Na hospodě poblíže zámečku je zasazena deska prvému ministru spravedlnosti Československé republiky JUDr. Frant. Soukupovi s tímto nápisem: Zde se narodil dne 22. srpna 1871 Dr. Frant. Soukup, první ministr spravedlnosti a předseda senátu Národ. shrom. rep. ČSL. Poblíže je pomník padlým.

Chlouba našeho kraje.

Většina velikých lidí děkuje svému rodnému kraje za houževnatost a vytrvalost svého života. Kdo navštíví osadu Kamennou Lhotu na Uhlířsko-janovicku ten sezná, že se tu po mnoho let téměř nic nezměnilo. Podle dějin tato osada, vytýčená 550 m n. m., byla rozšířena ze zvláštního újezdu zboží pečeckého, jež hrabě Hanuš Frydrych z Trauttmansdorffu koupil od kutnohorských jesuitů. Na zboží žandovském dal vymýtit část lesů a na takto uvolněném místě r. 1689 založil poplužní dvůr, krčmu a čtyry domky, v nichž usadil zemědělské dělnictvo.

Tato osada, známá vřidností a srdečností avšak nebojácností zdejšího lidu, byla bydlíštěm rodin, která úporně zápasila o skývu chleba, o lepší žití. V prostředí obklopeném velmi namáhavou a nebez-

pečťe tu a tam stará, svérázná česká stavení, pěknou zvoničku i moderní pomník padlým ve světové válce. Ze silnice kofínsko-čestínské je výhled do kraje.

Žandov se v dějinách připomíná již r. 1318. Také sem se dostali panství jesuité obdarováním. R. 1653 zde zřídili residenci za tím účelem, aby obraceli na víru lid, který tajně udržoval styky s nekatolickými predikanty. Poutí sudějovské jim měli býti k tomu prostředkem. Selské bouře na pečecku r. 1713 popsal žandovským občanům v Kutnohorsku (II/2, 445 n.) dr. J. V. Nováček.

Půl hodiny severně od Sudějova, pod dolní částí obce, stinným Gbelským lesem s výbornou studenou vodou ve studánce, jdouc kolem lesa podle kapličky ukřižování Páně, dobrou vozovou cestou, dojdeme ku vesnici Rašovicům, spojenou s osadou Netušily. Stojí zde starobylý kostel z r. 1350, přestavěný r. 1748. Vlevo od kostela je stará, šindelem krytá zvonička. Rašovice mají veliký rybník s čistou vodou, jménem Hradový. O rašovické tvrzí se po prvé dovídáme ve 2. pol. XIV. stol. Také tuto obec společně se Žandovem r. 1657 obdrželi jesuité. V okolních lesích bylo podle současných zpráv dosti vlků. Blíže Rašovic byly r. 1905 vykopány stříbrné mince z doby panování francouzského krále Ludvíka XIV. a XV.

Velmi dobrým dojmem působí na cizince čisté a spořádané město Uhlířské Janovice již při výstupu z nádraží. Proto se sem letní hosté vrací, aby si prohlédli kostel, museum, sokolovnu, sady založené péčí občanské záložny r. 1925 a zašli na hřbitov, kde odpočívá mecenáš města berní ředitel Rosa, budovatel chudobince i chorobince, obnovitel starého, památného chrámu a štědrý podporovatel chudých. Úpravnost města (s případným pojmenováním ulic), dodává mu příjemný vzhled. Za městem, blíže židovského hřbitova, zřídilo město nákladné koupaliště. Je vydlážděno, zkrášleno topoly, olšinami a opatřeno kabinami i ochutnávárnami. V datekém okolí je to nejlépejší, moderní, bezpečné koupaliště se stálým dozorem.

Původní obyvatelé Uhlířských Janovic byli uhlíři,

pečnou lesní práci, kde se lidé rvou o úrodu s ka-
menitou a písčitou půdou, aby obhájili holé žití, se
narodil náš drabý krajan JUDr Frant. Soukup.

Podnes uvidíte nizoučkou, nevelikou hospůdku č.
13 u silnice v Kam. Lhotě, jeho rodný domek, v dnešní
podobě poněkud opravený. Deska zde zasazená má
býtí naší mládeži pobídkou ku vytknutí si pokud
možno nejvzdátenejších cílů. Tady se narodil pro-
letářskému kočmu u uadlesního Hübnera a dceři ná-
jemce panské hospůdky prvorozený syn František.
Jeho rodiče neměli času opěvovat krásu okolních
lesů a bystrých stříbrných, šumivých potůčků, sté-
kajících na obě strany do údolí. Nebylo času se ra-
dovat z rozlehlosti oborů, ze zámečku, zahrady s
rybníčkem se zlatými rybkami. Nemohli se diviti ba-
revným západům, letním požáhům věštícím delší po-
hodu, rudým západům slunce, které barvily vrcholky
lesů pohádkovými zásvitky. Nemohli se potěšiti zelení
a pestrostí květů na okolních lukách. Neposlouchali
zpěvům nespočetného ptactva v okolních lesích. Ne-
zaradovali se z pobíhající zvěře a ze skotačivých
veverek, opiček našich lesů. Nepozorovali, jak množ-
ství divokých králků oživuje cesty lesů . . . Ne-
měli pro tohle všechno času, skutečnost vyčerpáva-
jící práce je odvracela od těchto požitků. Jejich ži-
vot nemiloval lyricky, volal je po splnění povinností,
žádal nasycení, nutil ku vyplnění příkazu budoucna . . .

Po roce, když se jim narodil synek, opouštějí
rodiče Kamennou Lhotu a stěhují se do Bykáně.
Naložili skrovný nábytek na vůz, babička uložila
vnouče do nůše, vzala do ruky provaz s kozou a
šlapala tři hodiny cesty z Kamenné Lhoty do Bykáně.
Po dvou letech se odstěhovala rodina do Zbraslavic,
kde si najmula hostinec U černého koně na náměstí.
Po šesti letech byli rodiče zase Na zavadlce u
Kutné Hory, rok poté opět ve Zbraslavicích kde
chodil František do obecné školy. Gymnasium na-
vštěvoval v Čáslavi, pak v Kolíně, kam přestdlili ro-
diče na Kouřimské předměstí.

V Kolíně vychodil celé gymnasium a složil ma-
turitní zkoušky. Z domova nemohl očekávat takovou
podporu, která by dostačovala k jeho výživě, musil
se živit kondicemi a to již od svého patnáctého

roku. Při tom studoval s vyznamenáním. Půl roku
před maturitními zkouškami zemřel mu otec.

Ovdovělá matka zůstala se třemi sourozenci
bez prostředků. Odstěhovala se z Kolna do Prahy,
aby syn mohl snázeji studovati na universitě. Pro-
najala na Starém městě kavárničku, kde pracovala
od časného rána do únavy. Později koupila na Král.
Vinohradech hokynářství. Naposled najala být
o dvou pokojích s kuchyní, vzala na byt a stravu
tři studenty a takto živila rodinu.

Syn se lopotil, pomáhal, písalil v advokátní
kanceláři za zlatku denně, jenom aby ulehčil utýrané
matce. Studoval s největší píli a při tom psal zdarma
do socialistických novin. R. 1892 narukoval jako
jednorozční dobrovolník do Vídně a odtud do Terstu.

Prvním jeho větším dilem literárním byl překlad
Renanova spisu Život Ježíšův, který mu vynesl hono-
rář sedm zlatých. Když František přišel s penězi
domů, byla jeho matka těžce nemocna, ležela v ho-
rečce na loži a brzy — 44letá — zemřela, ne-
dočkavši se lepších dnů, ani rychlého postupu svého
synka.

S velkým a čistým zápalem se vrhl po smrti
matčině Soukup mezi ty nejubožejší z bídných,
mezi zdeptaný, bezejmenný, vyděděný dělnický dav.
Nouzi poznal již v mládí, nutnost zlepšení stáva-
jících poměrů měl potvrzeno od svého dětství doma.
Jako mladý student byl první z redaktorů Práva
lidu, jehož sloupce plnil svými články. Tempera-
mentními slovy promlouval k lidu, nadšenými řečmi
udržoval jeho víru v lepší budoucnost. Soukup dal
všechno své „já“ ve prospěch lidu a není městečka
v republice, kde by ho neznali. Na českém jihu pu-
toval pěšky ve sněhu i v dešti celé hodiny od
místa k místu, aby posilnil socialismus.

V r. 1907 byl zvolen po prvé poslancem, za
devět let nato se stal prvním ministrem spravedlnosti
v Československé republice. Dne 12. prosince 1929
byl zvolen předsedou senátu NSRČ, a tuto čestnou,
významnou funkci zastává dodnes.

František Soukup dovedl svými přesvědčivými
řečmi a svým patriarchálním zjevem mírniti protivy
mezi stoupenci strany v době největší vášně v pře-

tomu bolševictví. Dovedl přikládati studené oblaky na rozpálené hlavy mas, snících o pozemském ráji bez práce a beze všech obětí. Patří mu jistě největší díl na rozmyslné a účelné aktivní práci, která se nakonec ukázala lidu nejprospěšnější.

Perem vládně mírně, užívá jej tam, kde by promluva zapadla jako míňotka dne. Dovede se chopit všech velikých otázek, jímž je přímým činitelem, tak jak běží na filmovém plátnu letícího dneška. Nestárne, ale s mladistvým zápalem se rozjíždí do Ameriky, projíždí v tropických dnech ta-
mnější osady, aby krajany informoval o pracích a úkolech představitelů republiky. Práce v předse-
dnictvu senátu, vyžadující celou jeho osobu, činnost velké síly a odpovědnosti dovede spojit se spisovatelstvím. Sklání se svými řádky k oku každého i neipro-
stšího člověka, svými populárně psanými články ob-
jevuje v malém trpícím mužiku — s neskonalou láskou nejpobulárnějšího politika dnešního sociálně demokratického hnutí — vědomí, že po dnech stráže a úzkosti nastoupí opět lepší život.

Štastně jsou Soukupovy knihy, v nichž uložil svoje postřehy současných událostí před i pová-
lečných. Některé se dočkaly více vydání. Ze všeho možno vyčísti bohaté zkušenosti vůdce proletářských mas, lásku k demokratické republice, již celou životní energii, často bez ohledu na rodinu a svoje zdraví pomáhal budovati a pomáhá řídit. Ani na okamžik neváhá svou osobu obětovati zájmům strany a národa, z něhož vyšel.

Není většího počínu strany, aby tu nezasedal Soukup, není vážnějšího podnikání státního, aby jej nerepresentoval dr. Soukup. Nejenom z povinnosti, ale hlavně z lásky k občanstvu a především k střednímu a malému člověku, z jejichž středu vyšel, plní svoje poslání. Malému lidu podává Soukup svou po-
mocnou ruku, aniž by za to očekával díky.

Říkají mu prapor, poněvadž jeho typická po-
stava se všude tyčí v předních řadách tam, kde je třeba uplatnit právo a spravedlnost proletariátu. Mluví o něm jako o lodivodu poněvadž vždy, když se loď kymácí stojí pevně na svém místě, od-
hodlán žít pro svoje ideály tehdy, když by jiní obě-

tovali životy. Neboť podle Havlíčka kvílení a sebe-
obětování národu nepomáhá, ale práce a život tvořivý.

Jako krajané zvláště musíme přátí našemu ro-
dáku hodně dlouhé a radostné žítí, neboť čím déle je on v popředí státu, tím bezpečněji budou plněny zájmy národa, jež tento veliký socialista objímá vroucí láskou!

Jdeme ze Sudějova kol kostela sv. Anny, dáme se vlevo cestou od Novákovy vily, kráčíme lesem směrem jižním starou silnicí, spojující osadu Sudějov s rozcestím U dubu. Odtud se ubíráme vpřed až dojdeme na louku. Před sebou vidíme stanoviště k čekání. K tomu dojdeme, vbočíme vpravo podél potůčka, staneme u Saboltina zátiší a chaty. Lesní chata je zbudována ve stínu borovic, kolem ní se vine křísťalový potůček, který překlenuje několik přechodů. Obnažené kořání stromů, malebně seskupené balvany a častá odpočívadla, se schválně neladím po různých místech rozhozená, do-
dávají tomuto zátiší romantický ráz. Za potůčkem umístěn kamenný památník, do něhož vtesána slova: Saboltino zátiší 1928. Rádí tu v parném létu pose-
díme ve stínu mohutných stromů za posvátného ticha, přerušovaného jediné zpěvem ptactva.

Máte-li zdravé nohy, pusťte se za krásného dne, je jich zde velmi mnoho, když stojí slunce ještě velmi nízko nad Žandovem a obloha je tak modrá, jako květy svazenky, které včely tak rády navštěvují — přes Žandov, Pivnisko, Kamennou Lhotu, Kopaniny a Morány do městečka Blaník. Už ze silnice vám kyne bájemi obeřkaný Blaník (638 m) a celé pohoří od Lhoty u Kácova až ke Klíčku a Šramotě za Sázavou. Pásma se táhnou za sebou v mírném vstupu. Převyšují je některé vrchy, které se vynořují z táhlé pahorkatiny. Čestín se představuje gotickým kostelíčkem na návrší, pod-
ulíčkou u rybníka Hlubokého a novou sokolovnou v údolu na levé straně. Poloha městečka je rozkošná, velmi zdravá; okolí dodává mu značného půvabu, zvláště vrch Tři bratři. Vzrostlé okolní lesy poskytují zdravý letní pobyt.

V čestínském zámku se 1. prosince 1572 narodil Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, kde nabyl v Bratrské škole prvního vychování pod učitelem bratrem Jafetem. Od jezuitů převychován stal se v srpnu 1597 z touhy po panství katolíkem. Stál pak příkře proti straně evangelické, psal své Papeži a dopisoval císaři z Čech o všem, co stavové podnikali. Za to byl bohatě Ferdinandem II. odměněn po bělohorské bitvě tituly i statky. Blízek smrti byl Slavata zádumčivým, náboženským blouznivcem, chtěl vstoupiti do jezuitské koleje, zemřel ve Vídní 19. ledna 1652, pochován u jezuitů v Jindř. Hradci. Bratr jeho Adam žil v Kutné Hoře, zemřel 27. února 1616, stár 74 let.

Na vídeňském kongresu roku 1815 se jednalo o příjmech Napoleona II., krále římského zvaného potom vévodou zákupským. Postoupením Ferdinanda Toskánského získány výměnou pro Napoleona II. veškeré toskánské statky v Čechách. Touto úmluvou se stal syn malého Korsikána majitelem Čestína. Zemřel mlád (20. III. 1811-22. VII. 1832) a dědictví po něm připadlo rakouským císařům.

Dr Vojtěch Jaromír Nováček,

ředitel zem. archivu král. českého, vystavěl si v Sudějově pomocí svého ochránce, barona Hrubého z Jelení, v jehož rodině býval po léta vychovatelem, útulnou vilku. Narodil se 1. června 1852, zemřel 8. dubna 1916. Byl výborným společníkem a humoristou. Jeho syn, Josef Nováček, sestavil z těchto originálních vtipů knížku. Vydal ji A. Srdce v Praze. Některé nápady byly uveřejněny v brněnských Lidových novinách. Ukázkou dvě Nováčekovské historky sudějovské.

Rektor vysokého a rektor nízkého učení - kolegové. Nejšťastnějším a nejspokojenějším se dr V. Nováček cítil v Sudějově, malé horácké vsi na Uhlířskojanovicku. Zde trávil každoročně dovolenou a bylo-li mu možné, jezdival sem o velikonočních a o svatodušních svátcích. Na tyto svátky přijížděl do Sudějova s někým ze svých přátel. R. 1910 o svatodušních svátcích byl to prof. Josef

Král, toho roku rektor Karlovy univerzity. K Uhlíř. Janovicům přišel hosty uvítat sudějovský řídicí učitel Lanč. Po představení vzácného hosta byl řídicí učitel Lanč na rozpácích, jak má prof. Krále oslovovat; věděl sice o jakémsi akademickém titulu rektora university, nemohl si však na něj vzpomenouti, a proto neoslovoval profesora Krále nijak. Sotva se však profesor Král na minutku vzdálil, již se řídicí učitel Lanč dotazoval, jak má profesorovi Královi říkat. — Ale jak byste mu říkal - praví mu dr Nováček - vy jste přece rektor, on je také rektor, tedy jste kolegové. — Říkal tedy rektor nízkého učení sudějovského rektorovi vysokého učení pražského prof. Královi pane kolego, čemuž se profesor Král smál a říkal rovněž řídicímu Lančovi pane kolego.

Literární těžkost. Nebožtík dr Nováček v Sudějově u Uhlířských Janovic denně v podvečer besedoval na lavičce u rybníka s místním truhlářem, sousedem Hylasem, který kdysi sepsal brožurku Původ a popis chrámu Páně sv. Anny v Sudějově a tu o poutích po třiceti haléřích prodával. Jednou večer povídá tedy Hylas Nováčkovi: Prosim vás, z čeho je tendlečen Vrchlickej živ? — Iou je profesor - vysvětlil dr Nováček. A Hylas pokyvoval: No, proto, proto. Z těch básniček by asi nezbohat — jako já z té své knihy. Dal jsem do ní litanie, píseň a modlitbičku k svatě Anně a ještě lidé pomlouvají, že je drahá.

Sudějovské báje, pověsti a povídky.

Dějiny Sudějova jsou ode dávná úzce spjaty s dějinami Žandova. Sudějovské pozemky jsou prostoupeny žandovskými tak, jako obyvatelé se navzájem přiznávají a provdávají. Za dávná byl tam, kde se nyní říká na Starém Žandově hrad mocného a výbojného pána, jménem Žandau. Stál prý ve středu temných lesů asi v těch místech, kde je nyní nad školním hřištěm v Sudějově lom. Podzemní chodby tohoto hradu vedly prý až do Čestína. Moc jeho posádky přesahovala všecku sílu mužstva okolních hradů.

Nad bývalým hradem se tyčí vrch Březina. Asi dvacet kroků východně od majáku stála na kame-
nitém spodku stará, opuštěná, planá hrušeň. Když
rakouské vojsko bylo v bitvě u Chotusic pruským
králem Bedřichem II. poraženo, opouštěly po vráti-
slavském míru v polou prosince r. 1742 Francou-
zové naše království. Jeden oddíl se zastavil u Žan-
dova na vrchu Březině, aby zde odvářil a přes noc
si odpočinul. Této příležitosti použil vysoký fran-
couzský důstojník, aby v okolí ukryl plukovní po-
kladnu plnou mincí. Naznačiv pro sebe nenápadně
místo, kde pokladnu zakopal, ubíral se druhý den
za svým oddílem. Doufal, že se po létech pro po-
klad navrátí. Ale obyvatelé jej tu více nespátřili.
Pouze jedna stařenka, která důstojníkovi, když Žan-
dov opouštěl, chléb s medem podávala, to vy-
zradila, že ji upozornil, aby po desíti letech pátrala
v tu stranu, kam v prosinci dopadá polední stín
plané hrušky. Zapřísahal jí, aby nikomu nic neřikala
aniž dříve na určeném místě sama hledala.

Teprve na smrtelném loži se svěřila s tím ta-
jemstvím přátelům, kteří se jali okolo Březiny kopati,
na různých místech. Starou hrušku mezitím vítr
porazil, určené místo znesnadnil a vršek Březiny za-
rostl. Hledání bylo velmi namáhavé, neboť kolem
vrchu je všude kamenitý spodek. Všechno úsilí de-
sítek hledačů bylo marné.

A tak se snad podaří naléztí poklad tomu, kdo
toto vyprávování přečte a za dvě století bude mít
štěstí i odvahu při nejasném znění odkazu.

Zalévané stromky přece uschly.

Na vrchu Březině lámali od nepaměti kámen
ke stavbám různých budov ať pro obec či pro da-
leké okolí. Všecky okolní cesty a silnice jsou vy-
stavěny z toho kamene a také silnice Zandovsko-
Uhlířsko—Janovická. Proto se mezi lidem vypráví,
že tento vrch, vynikající nad okolí a nesoucí maják
a zaměřovací znamení, býval dříve mnohem vyšší.
Vylamováním kamene vznikla na vrcholu hluboká
problubeň, na jejížto zavezení a zalesnění daroval

spřed víc jak půl stoletím žid Weinberger obnos 100
zl. Mladí muži z okolních vesnic se dali chutě do
práce a zavázeli jámu, mnozí za malý poplatek.
Při společné práci bylo zde na podzim plno radosti
a žertů.

Po zavezení vrchu ze zbylých peněz, bývalo
to zvykem, se v obecní hospodě pilo, pokud bylo
za co. Ku pití byli přizváni jen staří. Ne všichni
pracující byli s tím počínem spojeni, avšak míšeň
proti starým nic nezmohla.

Teprv po roce při posvíceuské zábavě, když
se nalévalo do litrů a mladí si v hospodě dupli při
sólů, obrátil se v podrážděné náladě mladý Jouza
ke starým a řekl: Škoda, taticí, že jste ty stromky
na Březině tak dlouho zalévali, dyk oni vám přece
uschly. Pautátové se zakabonili, neodpověděli, ale
hovorný Jouza měl u nich od té doby o vroubek více.

Oheň u rybníka Napajedla.

Kolem žandovských Napajedel u stejnojmenného
rybníčka se rozkládá rozsáhlé vřesoviště, pod nímž
trouchnivělo staleté rašeníště. V době, do níž
spadá naše vyprávování, byl suchý rok a v létě
neobvyklé parno. Obecní pastevec, jemuž naši před-
kové říkávali slouha, pásával tu na obci dobytek.
Časně zrána troubivával po vsi, aby hospodáři sami
ze stavení pustili dobytek na pastvu. Tam, kde se
opozdili, docházival za vrata a upozorňoval svým
prostým způsobem: Dej vám pámbů dobrytro, pra-
sata. Poněvadž mezi slovy žádne doby nevynechal
a spíše je spojoval, mysliávali si tento pozdrav
hospodáři všelijak. Ale od pasáčka školu skoro ani
nenavštěvujícího se to bralo jenom po dobrém.

Když děti přišly ze školy chodivaly za pa-
sáčkem. Radostí, veselí, her bývalo dosti. Rozdě-
lávaly si ohýnek a na podzim v něm pekávaly
brambory. Když sluníčko zašlo za Uhlířské Janovice,
zadúpaly ohniček a hnaly domů. Do rána jednou
přeletěl přes Březinu ostrý severák, rozdmychal
zbytky žhnouchoho chrastí a za dne vzplanulo celé
rašeniště zdaleka viditelným ohněm. Přes všecko na-
máhání přispěchavšího obyvatelstva nedal se uhasiti.

Poněvadž se požár rychle šířil zvráceným větrem ku Žandovu, jali se obyvatelé narychlo vykopávat široké příkopy, aby učinili přítrž dalšímu jeho rozmáhání. Přes to prý hořelo u Napajedel plných osm neděl a ještě pak zde byla místy půda velmi žhavá a zbylý popel byl barvy temně černé. Majitelé polí na bývalém vřesovišti si dnes libují, že tu mají bez většího hnojení bohatší půdu.

Na občině.

Okresní silnice od Žandova přes Sudějov k Uhl. Janovicům byla stavěna r. 1901. Před tím žandovští a sudějovští chodili do Uhl. Janovic anebo naopak po staré veřejné cestě, která byla mnohem kratší a již možno naznačiti směrem od vrchu Březiny kolem obcí, školního hřiště, Uhrových luk, východem kolem nedávno zasaženého křížku a stavení čp. 10 v Sudějově. Tato místa byla, jak ukazují ještě zbytky, až do prvé poloviny osmnáctého století zalesněna. Veškeré prostranství od Březiny až k dolnímu Sudějovu, od farských luk až k lukám Uhrovým a Gbelskému lesu, svahujícímu se k Rašovicům, je protkáno bájemi a pověstmi, které v různém obměně se dodnes mezi obyvatelstvem do-
držely.

Nerozbitný kámen.

Studánek je na občině několik. Některé jsou původu prastarého, jak dosvědčuje jejich kamenné vroubení, dodnes nahmatatelné. Jiné studánky prohloubili vesničané, když nastalo suché léto a v blízkém vysoko položeném Žandově se nedostávalo vody. Taková studánka je nedaleko hořejších luk, u níž soused Novák zasadil několik vrbových prutů. U dolejší vroubené studánky, sloužící dodnes za napajedlo, která je pod školním hřištěm na východě od Bučiny, je počasiem zašlý černý žulový kámen, o němž si místní obyvatelé vypravují, že jej nikdo nerozbije. Poněvadž je z kamene poměrně měkkého, byl by snadno rozbitným, ale pověst si odpověď přibájila jinak.

Dlouho po neblahé bitvě Bělohorské byla ce-
ličká obecina ještě zarostlá hustým, neproniknutelným lesem, jimž vedla k Uhlířským Janovicům vzpomene-
nuta již cesta ze Žandova. Blizoučko ní u kamene se v noci v dobách pronásledování scházivali Čeští bratři. Kámen, vynikající nad zemí, byl jim znamením. U něho se radili, modlili a utvrzovali ve víře při-
sahajíce si, že přes pronásledování při ní setrvají.

Sem přispěchal 31. července 1627 emisar divi-
šovský bratr Jan Hus Fořt zvěstovati Bratřím za-
rmucující novinu, že byl vydán Ferdinandem II. mandát nařizující, aby všichni protestanté opustili ihned Čechy. S pláčem se věrní následovníci Husovi loučili, ujišťující se vzájemnou věrností. Zapřísahali zbylé zde Bratry, kteří ještě svoji vlast opustiti ne-
mohli, a tajně chtěli v okolí víru Bratrskou vyzná-
vatí, aby o tento kámen pečovali, by jej nikdo ne-
rozbíjel. Také si slíbili, že se na tomto místě v určitých obdobích sejdou poslové Bratři s vysla-
nými lidmi, kteří jim budou přinášeti pokyny a du-
chovní posilu v písních Českobratrských.

Z úcty ku předkům potomci ochraňovali ne-
rozbitný kámen na Uhrových lukách v Sudějově,
u něhož před časem neznámá ruka zasadila rudou
planou růži.

Vodník v Uhrových lukách.

Na Uhrových lukách stával poblíže Nerozbit-
ného kamene z vepřovic vystavěný rybářský barák
a několik kroků od něho na východ se rozléval
dosti veliký rybník, jehož přebytečné vody spadaly
znatelnou ještě strouhou v Gbelském lese do ryb-
níka zvaného Rovný u luk hajného pečeckého pan-
ství. Tento rybník je dnes také vypustěný. Hráze
bývalého rybníka na Uhrových lukách jsou ještě
dnes dobře znatelné. Roste na nich trochu olšin a
bříz, na spodní hrázi stíhlá břízka. Asi ve středu
hráze vidíme propust, kde bývalo stavidlo.

Babka Sudková opouštěla časně ráno Sudějov,
aby ve žních snážeji zastihla několik známých hos-
podářů, od nichž kupovala něco levnějších vajec,
tvarohu a másla. Vše to prodávala s menším výdě-
lem překupníkovi. Když v Žandově vyřídila, trochu

si s výměnkáří poseděla, povyprávěla a něco pojedla. K polednímu se vypravila od Březiny přes občinu do dolejšího Sudějova.

Za plného slunečního jasu přešla až k rybářskému baráčku; nikoho nepotkala. Tam se ale náhodou podívala ku východu. Uviděla na vrbě u propusti rybníka sedět slabého, jakoby nemocného muže. Měl na hlavě zelenou čapku, pod ní vyčnívaly rezavé vlasy. Oblečen byl v zelené šaty, celičké zdobené zlatým dracounem. Veliké knoflíky kabátu se nápadně třpytily proti polednímu slunci. Z levého šosu mu kapala voda. Když Sudková popošla blíž poznala, že mužik má na nohou vysoké, jako vařené rak červené boty, ale ruce zakoučovaly blánovité prsty. Vypouklé oči se třpytily. Mužik sňal s hlavy čapku a přičesával si rezavé vlasy lesknoucím se hřebenem, drahokamy vykládaným.

Sudková nebyla v tu dobu zvlášť překvapena. Slýchávala již od své báby a tato prý od prabáby, že v těchto místech žije vodník. Nyní to již byl nehezky, starý tvor, který zde o polednách nařikával nad samotou a volával svojí družku, kterou divoženky mu odnesly do lesů, když se za letního poledne vyhřívala na slunci.

Babka se jenom trošičku pozastavila, vytáhla lýkový provaz, který z opatrnosti stále nosila v záhradě a zatřepala jím proti vodníkovi.

Sotvaže tak učinila — žbluňk, panáček seskočil do rybníka. Jenom široké kruhy povstale na vodní hladině naznačovaly, kam se ztratil.

Zestárlý, potměšilý vodník se odstěhoval, když zrušili rybník v Uhrových lukách. Kam se poděl, nedovede z dnešních osadníků již nikdo říci.

Oživené bludičky.

Mnohem horší přiluhu zažil na občině rašovický trublář Matěj Fanta, který odnášel své dílo do Zandova. Pustil se z domova navečer, když na obloze zbyly ze západu slunce pouze rudé pablesky. Vlekl na zádech rozložitě necky, plouhal se pomalu. Na podzim se rychle den v noc mění a nežli vyšel k Uhrovým lukám, nastala nad krajem tma.

V těchto místech jsou bažiny. Našlápneš-li, voda

buďto vystříkne, anebo se proboríš hluboko do země. Večer byl tichý, slabý severozápadní vítr vanul z poleší. Pojednou spatřil před sebou Fanta několik světýlek skákajících, jako by se mu posmívaly. Viděl je v duchu zosobněné, zavolal na ně příkre: Kampak tolik spěcháte, copak mi nemůžete ustoupiti s cesty? Sotvaže to dopověděl světýlka se spojila do velikosti sudu a zatočila se. Tu a tam vyskočily jiné plápolice, některé již vyšší nežli byl sám trublář. Valily se proti němu, silně piskajice. Rychle opustila místra rozvaha, nevěděl si zcela rady. Již, již se dotýkala prva koule jeho těla, světelné odnože se sáply na hlavu, když Fanta bleskem padnul na zem a přikryl se neckami. Ani nehlesnul, ani se nepohnul a takt vytrval po mnoho hodin. Po třetí hodině sudějovský kohout zavolal druha žandovského, ten odpovídal pivnickému a bylo až sem slyšeti kokrhání kohoutů rašovických. Tehdy se osmělil jatec vybavit ze svého úkrytu. Prokřehlý ubíral se dále, doněsti svoje dílo, těžce dopadaje na přestydlé nohy, již nikdy svévolně nezavolal na poskakující světélka.

Hořící peníze.

Více nežli před sto a padesáti lety se stala tato příhoda, hodna zaznamenání. Děvčátko Anička Dolejšová šla jednoho letního dne, v němž se vzduchtrásl ve výhni slunečního žáru, přes farská luka k rozložitě temnězelené lípě, na níž před nedávnem včely dopěly svoje monotonní hymny: písně o střádání, spořádané domácnosti, čistotě, střidmosti a mírnosti.

Mezitím co její oči byly upřeny na lípu, posílěny modrozeleným lemem lesních stromů, který se vine za ní, uviděla třesoucí se rozložitý zlatý pruh, směřující k lípě. Bez hlesu se pustilo šestnáctileté děvčátko za ním, neboť na dračkách slýchávalo, že světlo vedoucí ku pokladu, do zlata se třesoucí, nestřípí řečí a za zvuků lidského hlasu se ztrácívá.

Běda, za poklusu slyší matčino volání: Aničko, kam spěcháš, vždyť je poledne! Světlo se zastavilo, zatřáslo, avšak ihned nato pospíchalo přece kupředu. Anička rychle za ním. Mamička vzadu netrpělivá poznovu zavolala na děvče: Pobež ihned nazpět, ponešeš žencům oběd! Světlo se naklonilo k lípě,

spadlo dolů a ztratilo se docela. Děvče se vrací domů a zneklidněno vypravuje udivené matce příběh s hořícím pásem.

Nyní těžko bylo Býcha honiti. Domáci lidé, dorazivše k lipě, nenalezli zde ani památky po onom zlatém světýlku, nenarazili ani kopáči na poklad, třebaže kdekoliv v okolí pilně hledali.

Světýlko ukazující cestu k penězům se rozplynulo na místě nepravém.

Zlodějský lup v sudějovské lipě.

Žádnému vojáku nevěř,
s ním se o své vlastní nedeř,
neb není při nich žádná ctnost,
pobožnost ani spravedlnost,
než krádež, soužení lidí,
jakž to každý dobrý vídí.

Z lidového ropěvku r. 1618.

Vytíštěno u D. K. z Karlšpergka v Praze.

Přijdete-li do Sudějova, všimněte si vysoké, přímo k oblakům hledící lipě, která se rozkládá několik kroků za posledním domkem v obci, zcela nablízku fary nad lukami poblíže silnice vedoucí od Žandova k Uhl. Janovicům. Lípa bývala kdysi ještě rozložitější, na kmeny bohatší. V celém kraji nebylo ušlechtilějšího stromu nad lípu sudějovskou. Jednou při veliké bouři jí zapálil blesk a oheň vyhledal. Zbyla z ní jenom ona část, která se naklání do luk. Než, čas všecky rány zacelil, i lípa se vzpamatovala. Na straně poškozené jí narostly nové větve. Lidé pak k ní přilnuli ještě více proto, že sama, bez cizí pomoci, vlastní silou a vůlí se nutila k novému životu.

Bylo to po válkách Napoleonských, když na sta propuštěných, zmrzačených nebo již vysloužilých vojáků, odvyklých práci, bez cíle se potulovalo v našich krajínách. Málokterý z nich práci hledal, tím méně ji přijmul. Neboť rolníci, řemeslníci i obchodníci byli dlouho trvajícím neklidem, drabotou a berní pomocnků, ani pomahačů. Zahálka, toť čertův polštářek — praví staré české přísloví.

Vojáci se tu a tam shlukli a žili na úkor klidných, mírumilovných a pracovitých občanů. Také

Sudějov měl smečku takových příživníků, kteří ale obyvatelstvu místnímu neškodili. Ve dne spávali v olšinách, břízkách a mlázi poblíže nynějšího lomu, kde měli pecechy dovedně spletené a pečlivě vystlané, v noci se vydávali na lov do okolních obcí. Vykrádali panské i městské pokladny, bohaté domy, nebáli se ani vztáhnout ruce na svatostánky a dárky zbožných, soustředěně v chrámech. Veškerá světská moc byla proti nim slabá. Kdykoliv ruka spravedlnosti se zdála takřka již neodvratně dopadati na viníky ukázala se volená cesta marnou a bezúčelnou.

Bylo pozdní jaro, v němž se ještě v Žandově nosejí teplé kabáty a bývá tu dosti sněhu. Doleji v Sudějově se už voda valila hučícími proudy, zde i onde se ukazovala travička. Babka Ryšánková šla cestou z dolní vesnice obhlédnouti, zdali by na oběhne mohla nažít trochu trávy. U lesa, zrovna proti ní, se objevili dva muži v kraji docela neznámí. Babka se přikrčila do úvozu a čekala kam půjdou. Za malou chvíli k nim přispěchali noví dva muži a žena. Za nedlouho přibýlo k lesu asi dvacet lidí, různě rozestavených, kteří se navzájem dorozumívali posunky. Zvědavost vedla Ryšánkovou za ustupujícími cizinci, až došla k lesičku nad Uhrovými lukami, kde se jí ztratili v mlázi.

Ponevadž bylo obyvatelstvo upozorněno, aby jakékoliv osoby, které se potulují v kraji, udalo a kromě toho byla vypsána peněžitá odměna pro objevitele četných krádeží a zločinů v kraji, bylo stařence nápadně opatrné počínání tolika mužů.

Když vše rádně promyslela, nevypravovala o tom nikomu, ale šla do Čáslavi ke krajskému Pacovskému rytíři z Libína, kde podrobně řekla, co pozorovala. Krajský vyslal do Sudějova silný vojenský oddíl, který lesík obklíčil a zlodějskou bandu pochytil.

Ve skryšii nad lomem našli mnoho různých věcí, pocházejících z krádeží. Vyslýcháním a tělesnými tresty byli všichni donuceni prozraditi místa úkrytů. Udali též přechovavače ve starém, velmi sešlém domku. Ten strachem oněměl; ukázal pouze na blížkou lípu. Přinesli žebř, vylezli na

lípu, kde se objevila prohlubeň plnička zlatých a stříbrných předmětů, peněz a klenotů. Za přísluhování myslivců a hajných byly předměty z lípy vojáky vyňaty, odváženy na panství K. J. Brédy v Pečkách, tam podle určení odevzdány majitelům. Nad vlniky vyneseno rozsudek a u Žandova pověšení.

Žandovská šibenice a kolo.

Nejstarší žandovští výměnkáři tvrdí, že na Březině, poblíže lípek a křížku při okresní silnici — kde dříve byl zasazen kámen — bývalo před 22. červencem r. 1765 vrchnostenské popraviště. Byla tu šibenice rozvětvená ke čtyřem světovým stranám. Poblíže šibenice trčel kůl s kolem k lámání. K tomu opatření se rozhodla vrchnost proto, že v široce zalesněném okolí se daly časté krádeže, předávání, úklady a vraždy. Dlouho se nemohlo obyvatelstvo zbavit loupežníků, teprve když sudějovští zločinci byli dílem pověšeni, dílem vpleteni do kola, vyčistila se od nich krajina nadobro.

Když vrchnost ochránila poddané od zlosynů, vybírala na nich Galgensteuer, rozdělivši náklady daně podle čísel v osadách.

Hádě se zlatou korunou.

V létě jednoho časného rána, když ještě stříbrná rosa ležela na travinách a leskla se naproti slunci jako demanty, žnula stařenka Andrllová trávu v mlázi blízoučko Herrbuschu. Nevšímala si, co se děje v okolí, spěchala s prací, aby mohla brzy pomáhat dětem na sklizni. Narovnála se, aby maloučko pooddechla. Na starém pařezu proti slunci uviděla hada a to docela jinakého, nežli zvykla v lese vidávati. Měl na hlavě žlutou korunku a nesmysknuv se, nebál. Naopak zadíval se na babku svými pichlavými očima. Co nejvíce ji překvapilo, že počal na ni mluvit docela lidským hlasem. — Nelekej se, přicházím, abych tě vytrhl ze starosti a zahrnul tě blahobytem! Dva kroky odtud je balvan křemen, cele protkaný plátky a zrny zlata. Bude tvůj, pakliže tři dni a tři noci na nikoho nepromluvíš, a stále jenom na mne budeš mysliti.

Babka Andrllová slíbila. Rozčillením ztěžší zdvihla na záda nůši. Jak vyšla z lesa, sousedé ji uctivě pozdravovali — tehda se ještě lidé radostně a upřímně zdravili — divili se ale, že jim dnes na pozdrav neodpovídá, raději uhýbá stranou, ač jindy uctivě a ochotně nahlas děkovala.

Také domácí lidé si všimli této náhlé změny a nemohli se jí dosti vynadiviti. Zvláště děti, které se stále točily kolem babičky a na jejichž zvědavé dotazy dříve nestačovala ani odpovídati, se divily, proč babička dnes nemluví.

Když ani druhý den slova nepromluvila, zavolala snacha kořenářku, aby poradila, co dělati. Stará Perinová byla tu ve chvíli. Prohlédla babičku a nadržila paže i noby pošlohati koprivami a pak zabaliti do vlhkého prostěradla. Tvrdila, že němota pochází z leknutí. Jakmile se babička zapotí a vyspí, že bude zase dobře.

Stalo se jak radila. Babičku uložili na postel, pošlohati a zabalili. Ležela na loži a dívala se na domácí lidi svými klidnými, prosebnými očima. Děti, jindy skotačící a vrškové hrají si dnes tiše, hospodyně vykonává jen tu nejnutnější práci, občas se přichází podívat ku posteli. Stařenka do večera málo pojedla, avšak byla klidná a odevzdaná. Hospodyně ještě jednou matce mění na hlavě ouvazek, líbá jí na čelo a potom jde spat.

O půlnoci se babička vzbudila přišerým rachotem, jako by někdo ubíhaje táhl za sebou řetěz a ten se omotával o kolem stojící stromy. S lože se pozvedla, do lesa malounkým okénkem nahlédla. Vidí velikého černého psa se svítícíma očima. Ve světle uzří dlouhý červený psův jazyk, žluté blesky kolem příšery polétají. Pes více letí nežli běží, jakmile se země dotkne, jako by podkovy koně o křemen se opíraly, tak se zajiskří. Podivný štekot, polo vytí, provází pádění psa.

Babička na lože poklekla, ruce sejala a vyráží ze sebe po celém domku slyšitelným hlasem: „Spasiteli, vysvoboď mne z rukou ďábla!“

Všichni domácí lidé se vzbudili a seskupili kol babiččina lože. Nemyslí jinak, nežli že nachází její poslední hodinka. Vědí, že smrt je nutnost, sudba,

již není vhodné vzdorovati, když je člověk zralý. Pomalu, sotva slyšitelným hlasem vypravuje babička příběh s hádětím v lese, až dojde k události s divokým psem, který v Sudějově občasně běhával. Podle pověsti byl to prý zakletý satan, který lítával od lázní čili panské hospody až do Janovické Lhoty. Na vyzvání hospodářovo všickni po babiččinu vypravování zanotovali z evangelického kancionálu krásnou píseň:

V Tebe, Hospodine, doufám,
nechť zabranben nebývám,
ucha nakloň ke mně svého,
vyprost od člověka zlého.

Obydlím buď mi i skalou,
věží, baštou, stráží stálou,
ať ač zlostník na mne vztáhne
ruku, však mne nedosáhne.

Ráno již uzdravená babička vedla své lidi podívat se na paseku ke zlatému kameni. Hospodář pomocí ostatních nalezl i pozvedl u pařezu poblíže cesty křemen však pouze hojně protkaný žilami slidy. Po hadu s korunkou nebylo na místě ani památky.

Mincovna v Burku.

Bučinu zná každý osadník v Sudějově, ví o ní vypravovati hodně starých lidí v různých obměnách. Avšak je dosti mládeže i starších, kteří se jí velmi rádi vyhýbají. Není ale nablízku klidnějšího místa ku posezení, jako zde. Nerostou nikde tak velké a šťavnaté maliny, jako zde u staré, probořené studně. Borůvek je tam rovněž vždycky dosti, poněvadž je zde každý nechává na pokojí. A co ostružin! Veliké chumače lesklých, černých korálů jsou tu rosty na kamenitých místech poblíže sbořeníště. Sá zim se, rostou-li v létě houby, že bych jich nejvíce nasbíral poblíže těchto míst!

Burk mívá lepší časy, nežli dnešní. Dnes se na vás dívá slepě, jakoby zbylé kosti velikého netvořa tyčl se rozvaliny dosti značného obytného

stavení z kamene vystavěného. Ze silnice nad lipou můžete nejlépe pozorovati tyto zdi a skoro závidíte bývalým obyvatelům jejich rozhled do padolí.

Vesnička s úhledným chrámem i školou nad chaloupkami vynikající je celičká zelení prostoupená, jenom uzounké cestičky jako nitky vedoucí do lesa rozřezávají schoulené chaloupky a spojují je s vnějším světem. Lípy před kostelem na návsi se ze šlůka rozkládají. Jejich větve se něžně naklánějí ke kapličce s pramenem, jako by chtěly zachovati vodu pro choré ještě studenější a zdravější. Luka za farskou zahradou až k dolní vsi se lesknou sytou zelení a všemi odstíny barev květin.

Sudějov je z Burku jako panenka vyšňořená ku pouti. Uzarděný v rudých věžích, ostře jasný s bílými štíty chaloupek, protkaný pramenky čistých vod k nebi se dívá vesele zasazen do lesů, luk a polí. Zpívá mu na sta hrdel ptactva, zvučí všemožné odstíny létajícího hmyzu. Kolik radosti i starosti, naději ožívá v těch chaloupkách, kolik dobré mládeže se vypěstuje v miloučké škole pod vzornou rukou nynějšího správce školy!

Domeček dnes obecně Burk zvaný se vždycky nedíval tak nevesele do údolí. Ještě podnes jsou zde stopy po pilném hospodáři. Uslechtilé stromy zdobí dobře opločenou zahradu, pěkný lesík lemuje domek ze dvou stran. Všecky druhy lesních stromů v něm najdete. Na straně k Uhrovým lukám jsou pole, ale dříve okolí bylo zarostlé lesem. Obyvatelé domku se střídali jako roční počasí. Bydlili zde někdo déle, neznali ho v Sudějově, poněvadž se pečlivě skrýval zrakům zvědavců.

Časně ráno sebral svůj vak a odešel do kraje. Říkávali, že prodával v okolí pouťové a jarmareční písničky. Vidali jej podlivně oblečeného jako panu s dlouhými, heřmánkem vybělenými, vlasy. Míval obočí a rty namalované a vyvolával před stanem pouťového divadélka. Sousedka Vočetková dojista tvrdila, že od feshného Pepy, docela jako Slovenka oblečeného, zakoupila si planetu, již jí na jeho povel bílé myšky vytáhly.

Reči se nesly od úst k ústům, sem tam někdo k nim něco přidal, ale do hovoru se s obyvateli

Burku nikdo neodvážil. Zvědavost lidu rostla, až i sestrojila následující pověst:

Obyvatelé Burku měli uvnitř obydlí přerůzná nářadí. Mohli truhlatí, provozovati klempířství, zámečnictví, slevačství. Všechno konali s určitým důvtipem a dovedností. Zařídili si svoje obydlí se značným nákladem. Položili do pokoje parkety, upletli si sami koberec, zrobili skříňě i záclony. Upravily jej i zevně, takže vyhlížel velmi příjemně.

Co však sousedy sudějovské překvapovalo bylo, že nejvíce práce měli v noci, zvláště v době, když byla nepohoda, nevlidné podzimní plískanice anebo tuhá zima s vysokou vrstvou sněhu. Potom z komína Burku vystupoval hustý dým, ba lítávaly jiskry a šlehával i oheň. Skřípání, švištění, bušení z Burku zaval vtr někdy až do sudějovského padolí.

Našel se pak jistý Nebojsa, který se odvážil přiblížit až k samé chaloupce. Zakuklen prolezl Burčinou, postavil se u okna. Co viděl, řekl na krajském úřadu. Vyprávěl, že kol jakéhosi kotle byli zde seskupeni tři hranatí chlapi, silní jako skalníci. Nabravše z něj nad ohněm do běla se lesknoucí tektutinu, opatrně ji vlevali do jakýchsi kadlubů, z nichž po čase vyjímali blyštící se předměty, pilně je zkoušeli na železně plotně, opilovávali a potom protahovali jakýmsi kroužkem. Za těch několik čtvrthodin, co zde Nebojsa stál, byl naplněn pytlík lesklých plíšků, oheň opatrně shašen, poklízeno veškeré nářadí.

Krajský úřad neopomenul do Burku vyslati komisi, provázenou žandáry. Burk měl být podroben řádné prohlídce. Výsledek její se však nikdo nedověděl. Nebylo zatýkání, nebylo vyšetřování. Komise byla v Burku přijata velmi elegantně oděnými pány, kavalírsky pohoštěna a všechna místa s největší ochotou zotvirána ku prohlédnutí. Všecičko v Burku prošťouráno, všudy zpřeházeno, avšak nebylo zde nejmenší příčiny k zakročení.

Nedlouho poté vyskočil na střechu Burku po prvé červený kohout. Na hašení nemohlo býti ani pomyslení. Voda z luk nad farou i ze studánky u Uhrovyh luk byla příliš daleko, ostatně byl tuhý mráz.

Po obyvatelích domku zde nezůstalo památky, ba nedochovala se z vnitřku ani jediná sebe nepa-

trnější upomínka. A od těch dob, kdokoli Burk opravil, vždycky mu za nedlouho shořel. Nyní třetí bílé, rozpadávající se zdi sudějovského Burku smutně k nebi, a dívají se do krajiny s tichou resignací...

Zlatý poklad U dubu.

Ptejte se v Sudějově, kde se říká U dubu a dospělí i mládež vás dovedou na rozcestí silnic vedoucích k Sudějovu, Žandovu, Janovské Lhotě a Lísťanům u Bečvářského lesa, ku výšíně na mapě znané 552 m. Málokdo vám poví, proč se zde říká U dubu, neboť staří pamětníci děje dávno již vyměřili. Není po nich na rašovickém hřbitůvku vedle kostelíka nanebevzetí Panny Marie ani křížek, který jim zbožní příbuzní do hlav zasadili, ba není po jejich kostech ve svatě zemi již ani prášku. Hrobník ty kosti vždy před novým pohřbem svázával do bílého šátku, přál jim lehkého odpočinutí. Jeho nástupci nenašli již z kostí zcela nic. A tak svatě pole strávilo těla našich předků bez nádhery a přepychu kamenných hrobek a podstavců podle znění písma: Pomni, že prach jsi a v prach se navrátíš!

Pověst, kterou zde budu vypravovati, povídal mi stařík osmdesátiletý, ten ji slyšel od svého otce, který zemřel stoletý. Tomu ji vyprávěli stařečkové rovněž již hodné letití. Pověst tedy sahá několik století nazpět.

Toho roku, v němž spadá děj našeho vypravování, byla kupodivu mírná zima. Proto si osadníci vyšli velmi záhy do lesa dobývatí pařezy. Sice některý den ještě hezky tuhlo a zalézalo za nehty, ale lesní práce zahřívá. Osadníci si nadělali dříví do hojnosti. Kdejaký pařez byl vyvrácen a připraven k odvezení, jakmile tomu dovolí blátivé a rozjeté lesní cesty.

Když přišel rašovický Bouša do lesa, nebylo zde pro něho již pařezů. Smutně se rozhlížel po hromadách dříví sousedů. Hledal marně alespoň zbytek, třeba těžce dobyvatelný...

Nebyla to vina Boušova, že sem přišel tak pozdě. Jeho maloučká chaloupka, robená z veprovic, měla do cesty dvě okna, podle zvyku mastnými papíry zastřená. Tu i tam se na štítu rozstoupila,

omítka opadla, takže trám se obnažil a vystupoval ze zdiva. Došky na střeše byly mnohokrát vyspravovány, mechem omalovány. Neřesk na hřebenu tvořil květinovou přízdobu. Chaloupka stála při lesu na konci vsíky, les tedy sahal až k chaloupkám, chudá pospolitost. Na chatrně chráněné severní straně bylo v malé zahrádce několik jabloní, v neveliké ohradě stopy po okrasných, více ale hojivých rostlinách.

V chaloupce chorá žena Boušova kolébala nejmladšího synka a kolem ní se tulilo dalších pět dítek jako stupínky. Předstínka byla spojena se světničkou ohništěm. Bylo v ní skoro bez přestání plno kouře. Ten se pouštěl jenom spoře dveřmi. Dlážku nahrazovala udusaná hlína. Obraz bídy, ale čistoty byl v malé světničce. Pro celou rodinu jediná koza dávala trochu mléka. Měla ustláno v předstínce, kolem ní poskakovalo několik králíčků. Nemoc a nouze se usídlily k Boušovům již od léta, když neúroda zničila všechny naděje pilného chalupníka a připravila ho nejen o vlastní sklizeň, ale také oddálila možnost výdělků u jiných, kteří jeho pomoci při nedostatku práce již nevyžadovali. Žena Boušova přes veškeré rady a pomoc vesnické kořenářky chřadla, ba ani léčivý pramen sudějovský jí nepomáhal. Co by jí nejvíce vzpružilo, vydatná strava, rádný odpočinek, to v chaloupce chybělo, neboť osm krků vyžadovalo neustálé shánění potravin a péči o nejnutnější oděv a obuv. Ani Boušovy děti nebyly dosti zdravé, jako byly čilé děti sousedů. Lpěl na nich zákonbídý, na starších kromě toho odpovědnost spolupráce s rodiči. Pravidelnou potravou byla rodině jenom řepa, ani na kroupy nebylo.

Takto v myšlenkách zkrúšený Bouše procházel lesem neradostně, ztrápený starostmi o rodinu pro nejbližší budoucnost, nežli se ohlásí jaro. Vrchnost zde nebyla tuze zlá, roboty se snázejí odpracovávaly nežli kde jinde, jenom nouze se tlačila na jeho šíji. Zašel až na rozcestí, kde byl silný, rozložitý pařez. Sousedé jej zanechali, poněvadž všude na blízkou měli pařezy snázejí dobyvatelné. Bouša se práce nebál, liboval si v duchu, že bude mít dosti paliva na zimu, a že bude moci ještě trochu dříví odprodati, aby něco peněz získal. S chutí se dal do

práce. Když v Sudějově zvonili poledne, měl už kolem pařezu hodné země odkopané, veliké kořání obnažené. Po této práci vyhledal dva kameny, rozkřesal oheň, aby si opékal přivezené brambory.

Nasyčen skrovným obědem, jal se Bouša tím úsilivněji pracovat, aby do brzké tmy byl s vrácením pařezu hotov. Pilka a motyka se čile kmitaly v rukou snaživého chalupníka. Když se paprsky slunka rudým pableskem zalévaly v nepravý západ, Bouša již silně unaven položil náčiní, aby si maličko odpočinul. Sekera na zem dopadá nějak dutě zahlučela, propadla se hlouběji do země. Bouša si toho ihned povšími, shýbl se, sáhl do otvoru a vyňal odtud kus železného kování. Zvědavost ho pudila, aby důkladně prohledal otvor. Poodstranil část hořejší vrstvy hlíny až se mu objevila dosti velká dřevěná truhlice, od níž se již dělilo zrezavělé kování. Dva zámky byly zcela proleptané rží, takže lehko odpadly.

Bouše se zmocnil neklid. Ruce se mu třáslly, zuby zacvakaly. Zatím na obloze se vyhoupł měsíc, rozsvítil jasně mýtinu. Chalupník nadzdvíhnul víko polozetelé dubové truhlice. V ní se jasně žlutavým svitem leskl obsah. Pudově se vhrábl ruce chalupníkovy do truhlice. Měl již jistotu, že našel poklad, ale rozsah jeho nedovedl v prvé okamžiku dohadnout, neznal ani hloubky truhlice. Pokusil se ji vy-zvednouti, nemohl. Byl tuze netrpěliv a celodenní dřinou slab. Rychle se rozhodl zanechat všecko na místě a teprve nazířl v příhodnou dobu nenápadně odvésti do svoji chaloupky. Zasypal jámu, zanechal vše v původním stavu. Nato vzal trochu chraští na trakař a pomalu, děkuje Náhodě za cesty, které ho vedly ke štěstí, odjížděl co nejrychleji kolem Sudějovky, panské hospody dolním Sudějovkem do Rašovic.

Žena ho netrpělivě očekávala, plna zlých předtuch. Děti po zemi bezstarostně spaly, přikryty několika hadříky. Po skrovné večeři odešel Bouša na lože. Z opatrnosti zbytečně neznepokojoval ani ženu řečí o nálezu.

Ráno je vždycky bystřejší večera, Bouša si tedy přivstal. Za svítu louče prohloubil ve sklípku jámu,

do níž pomýšlel ukrýti truhlici s mincemi. Potom narovnal na trakař několik pytlů, do mošny nabral brambory. Rozloučil se s ženou, zlíbal spící ještě děti a za šera odjel k dubu. Aniž ho kdo vyrušil, vykopal truhlici, zarovnal jámu. Potom zasunul poklad do pytlů, popojel s trakařem, naložil truhlici a obložil ji zbývajícími hadry. Na ně narovnal chrastí a vše obvázal silným provazem.

S večerem, místy odpočívaje, navrátil se šťastně domů. V příštích dnech se několikrát navrátil k dubu se staršími dítkami a švagrem, který mu pomohl pařez vyvrátit a rozřezati.

Rašovicický Bouša užíval opatrně nalezeneho pokladu. Nenápadně, v delších obdobích odjížděl prodávat zlatáky do okolních měst, ba časem i do Prahy dojel a všude při své spornosti a chytrosti dobře pochodil. Zbytečně neutrácel, pilně pracoval, spravedlivě hospodařil, svoji zámožnost závistivým příliš neukazoval, podařilo se mu pozvolna štěstí využíti k zlepšení blahobytu svého i rodiny a nejbližších příbuzných.

Nasycením žena se mu uzdravila, děti zesílily a povyrostly, dostaly správné vychování i zaopatření. Zuenáhla pole i kousek lesa prikoupil, mohl chovati kravku i trochu drůbeže, v zimě prasátko zabil a přes to ve sklípku zbývalo dosti zlatáků. Později si pomohl z roboty, dcery svobodníkům prodal, syny vyplatil z vojny a v závěti zanechal dětem i vnučkám na hotovosti peníze.

Jsou-li dnes v Rašovicích či v okolí Boušové, to nevím, sám jsem po tom nepátral, ale mají-li nějaké větší jmění, jistě již nepochází z pokladu U dubu. Od té doby se převálilo přes Březinu několik vátek, všichni obyvatelé přišli ke ztrátě anebo znehodnocení majetku. Proto nelze dnešní jejich jmění přičítati nabytím zlatého pokladu U dubu.

Zdravý nemocný.

Anenská studánka byla svojí léčivostí vyhlášena nejen v okolí Sudějova a v celém čáslavském kraji, ale i po celých Čechách ba i na Slovensku. Češi a Slováci sem přicházeli dávno před bitvou na Bílé Hoře, by léčili svoje neduhy, zvláště oční. O názvi-

sko zázračnosti měli největší zásluhy fratres jesuiti z Kutné Hory.

V té době byla tu při cestě panská hospoda, v níž zřídil majitel malounek, velmi často vyhledávané lázně. Vodu z lesního pramene sem odvedli nákladným na ten čas způsobem, rourami. Jednoduché, ale zdravé lázně sloužily, jak ani jinak býti nemohlo, bohatým nákladníkům kutnohorských dolů, okolní šlechtě a duchovenstvu.

Lázně byly známé svojí léčivostí, ale mnohem více se vyprávělo mezi světskými bohatými záletníky o fešné zábavné šenkýřce v panské hospodě. Byla prostřední postavy, stejnoměrného vzrůstu těla, štíhlá, kulatého, přismahlého obličje, červených rtů, černých až havraních vlasů, měla fialkově modré oči, které kdekoho přitahovaly a podmaňovaly. Baviti uměla výborně. Sled jejího vypravování byl nenucený, tok událostí se nenápadně vinul kupředu s tolika přivěšenými zajímavostmi, že naslouchající, vzrušen zkrášeným hlasem, přál by si ji slyšeti celé hodiny. O docela nepatrné události dovedla prostě, mile pohovořiti, nebyla pyšná ani marnivá. Čistota v domácnosti a úprava jídel se pojila s čistotou šatů. Nikdy nev kročila do nálevny, aniž by se napřed neopásala sněhovou zástěrkou, nikomu nenáležela nápoje, aniž by se na něho dříve příjemně nepousmála. Není divu, že hospoda u krásné šenkýřky v Sudějově byla stále plničká, hlavně mladšími muži, kteří mezi sebou závodili o přízeň, zábavu a pohledy šenkýřčiny.

Asi v polovině sedmáctého století v měsíci červnu přijel do sudějovské panské hospody bohatý úředník z Kutné Hory, Němec Spielbach. Když povoz zastavil před lázní, dva služebníci bystře seskočili, aby svému pánu pomohli z kočáru. S namáháním se postavil, přijal od nich berle, pomoci nichž se odbehal do hostince.

Však tu již přispěchal mladý přítulostlý hostinský, skorem přhlouplého výrazu, a vráz za ním přiskočila jeho švitořivá žena, s mnohými poklonami vítajice vzácného hosta. Příchodem cizince nastal v lázních čilý život. Za Spielbachem sem dojížděli známí kavaleri z Kutné Hory, ten je častoval

začež hostinskému plátl velikými, lesklými dolary, jichž míval v míšku značný počet. Mladá žena se mezi hosty vesele točila, popěvovala, bavila, připravovala jim výborná jídla. Šenkýř si hlavně zamíloval dobrý odbyt a plný měsíc Spielbachův. Zamhouřil oči, když šenkýřka poněkud předbíhala mezi úslužností a pohostinností ku příbylým hostům a zvláště k chromému kavalírovi. Toho někdy na procházkách podporovala v chůzi, opatrovala mu koupel a do pokoje mu často zanesla nápoj z léčivých bylin, aby se brzy docela navrátilo kavalírovo zdraví.

Spielbach nebyl lakomý. Z vděčnosti ji dovezl do Kutné Hory a tam v kotcích radničního domu sám pro ni vybral tu nejlepší látku. Kázal nejdovědnější a nejdražší krajčírce šat dráhý pro ni ušítí.

Počínání chromého kavalíra nezůstalo utajeno. Jazyky starostlivých pohorských babiček i povídavých sousedů povážlivě hovořily o tomto případu. Mnohé z nich zazlivaly nevšímavěmi hostinskému, že zájety svojí tupostí podporuje. Šenkýři se to doneslo; jenom rukou mávnul a se pousmál.

Jeho větší zábavou a starostí bylo v klidu počítávatí tolárky. Když krčmu zavřel, do komory se odebral, kamenný hrnec ze sklípku přinešený převrátil na stůl a znovu počítával sumu přihospodařených peněz. Než toto počítání mu mohlo býti jednou osudné. Zloději dobře tušili, že lázeňský krčmář má v domě nějaký tolar nasrádaný. Vyčkali až zavřel hospodu, hodili psům potraviny, aby neřámusili. Číhali pod okny komory, sledovali počínání lakotického krčmáře. Zapomněl v okně zakrytí malou skulinu, když jak obvykle čítal poklad. Loupežníci nelenili, tichounce a opatrně se prohrabávali do komory. Dobrý sluh šenkýřův zaslechl šramot, neztratil ale klidu. Připravil si prostraněk a zhasil světlo. Po malé chvíli se prohrabal do komory první muž. Vtlačil hlavu i ramena do místnosti, ale již měl přichystanou oprátku na hlavě, mocí byl vtažen dovnitř. Dva druzi, kteří pozorovali násilné vtáhnutí druhá do díry, snažili se ho vyprostit. Ohmatali jenom studené, bezvládné tělo, tušice nebezpečí co nejrychleji odběhli do blízkého lesa.

Sudějovem přešla století. Když kopali základy

pro nynější silnici do Uhlířských Janovic, našli tu dělníci kostru, o níž se usuzovalo, že patrně náležela onomu zloději, který hodlal zavraždit a oloupit hostinského v lázních.

Šenkýř Honza měl tehdy jediný cíl, který si předsevzal při prvním vhození tolaru do hrnce. Doufal, že si za nastřádané peníze opatří v kraji povoznictví, koupí pár statných koní a pustí se na pout do Prahy a zpět. Nebyl to sen jen nahodilý. Od raného mládí, Jan Krupka býval při panském hospodářství. Tehdy mu na pastvě krávy, teknouce se běžícího zajíce, zasmykly kolem pasu provaz a vláčely ho přes mýtinu, až u dalekého mlázi našel chlapce hajný v těžké mdlbě. Honza si poležel se zlomenou nohou a četnými odřeninami hodně dlouho, ale přece povstal a chopil se práce. Jedna noha mu zůstala po tom kratší, dopadal na ni při chůzi. Dali ho ke koním, kde spočátku vypomáhal čistit stáje a koně, připravoval a nosil krmí. Pak mu přidělili potah. Vozil kámen, dříví, orál, hnojl pole a svážel úrodu. Byl od nemoci uzavřený, zamklivý, nevyhledával zábavy, pracoval bez oddechu, dobyt si přízně šafářovy.

Náhoda ho přivedla do sudějovské panské hospody. Zastupoval těžce nemocného kočího u direktorova kočáru, když jel s ním do Sudějova rozhodnout o nájmu krčmy. Na cestě byl k němu pan direktor zvláště blahosklonný, promlouval i žertoval. Ale nový kočí nic, jenom opatrně milospánovi odpovídal, byl samá úslužnost, pokora, uvnitř chytřáctví a vypočítavost. Když dojížděli k hospodě, direktor hovořil k Honzovi přímo: Dám ti tuto krčmu, pakliže si vezmeš Anču, moji služku, za ženu. Krupkovi se zajiskřilo v očích. O tom štěstí ani nesnil. To sice věděl, že mimo tělesné vady je silný i hezký v oblíbenější, než o ženy se tuze nestaral, měl hodně práce a snažil se by všecko, co mu nařídili, správně vykonat. Proto ihned pokorně poděkoval, ale nedůvěřivě mlčel. Direktor byl s jedním v hospodě brzy hotov. Nařídil staré vdově-krčmáře, aby se do měsíce přistěhovala do dvora, musí udělati místo novému nájemci.

S Krupkou více o záležitosti nemluvil. Příští

neděli ho zavolal do bytu, promluvil několik slov s Ančou. Ta protáhla obličej, zafala rty, neodmlouvala, vyšla s Honzou na faru. Svatba se slavila u správců, za svědky byli poklasný a šafář. Nový nábytek obdrželi novomanželé darem a za týden byli už v sudějovské krémě pány.

V kraji o náhlém sňatku hodně mluvily ženy. Pověsti potvrdily přilet čápa do krčmy. Robátko bylo tak slabounké a neduživé, že zesnulo takřka pod bábínou rukou. Hostinská na tu událost velmi brzy zapomněla, nelitoval jí ani Honza, opak tajmo se radoval, že není pěstounem. Měsíc potom náhle zemřel direktor mrtvicí. Povídačky zmluly, když přes Posázaví se rychle za sebou hrnuly události jiné, nebylof kdy zastavovat se příliš dlouho u jediné...

Když Krupka nemohl již zastavit škodolibé poznámky hostů ani místních sousedů, rozhodl se k radikálnímu činu, aby se zbavil nepohodlného cizince. Oznámil ženě, že jede zaplatit v Kutné Hoře líhoviny a nakoupiti jiných. Večer se rozloučil s hosty a časné zrána odjel na dva dny.

Galánovi na večer příštího dne prudčeji bilo srdce. Očekával hodinu zavírání krčmy. Poručil jídla a pití vnést do pokoje. Dal prostříti a kahance s olejem rozestaviti v pokoji, aby tma ustoupila. Světici oči a úlisná slova ukazovaly krčmářce jeho nekálé úmysly, když vstoupila do pokoje. Trochu vína upila a jídla pojedla zneklidněna. Chtěla míti mír v domě, věděla co se o ní povídá. Záletník byl stále dotěrnější a odvážnější. Vzpírání hostinské pomalu ustupovalo, sliby a toлары konaly svoji úlohu. Spielbach shasil světlo, chytil šenkýřku do náručí... Ale vtom se násilně rozevřely dveře a na prahu se objevil šenkýř, třímaje v jedné ruce smolnici a ve druhé silnou sukovici, již častoval beze všech okolků nevítaného domácího přítele.

Spielbach nedával vysvětlení a nedočkal se výkladů. Rychle sebral nejnutnější šaty a pádl z pokoje na dvůr.

Jeho sluhové, oddaní a mlčenliví pomocníci, zvyklí pánovým avantýrám, nečekali vysvětlivek. Rychle zapřáhli do panského kočáru a ještě za svítání stál povoz Zdravého nemocného u Kouřimské

brány v Kutné Hoře. Sluhové zhurta volali na stráž, aby rychle otevřela bránu, že vjíždí kutnohorský úředník mince Spielbach. Rozespálá stráž jak rychle mohla vyplnila rozkaz. Věděla, že všemocný Němčík zle by se jí pomstil, kdyby pomeškala. Náleželt Spielbach ku vzácným milcům pana nejvyššího míncmistra Viléma Vřesovce, který pro své blaho i kapsu piluě pečoval o ty, kteří mu přísluhovali. Láska k zemi a k horám dávno již vymizela u královských úředníků, nastoupila milost ke zlatu, bezstarostnému životu, přízni k rozmažděná vysávání zkomirajících hor. Sebraná a shromážděná čeládka kolem šířibných hor a královských hutí nebyla ničím lidským, dražší byli koně ku potahu, které musili za hotové kupovati. Život havíře znamenal pouze otroka, který mival práce do soboty, ale peněz jen do neděle, neboť smrti často vyzískaný groš rozhodil dělný lid v kostkách, pití a s merhyněmi, jež přepínovaly domy stavěné před branou Klášterskou. Nešťastné, umirající Hory.

Berle, které Spielbach používal při chůzi, zanechal v hostinci. Šenkýř je zrána odnesl do kapličky, aby jimi rozmnožil oběti za záračná uzdravení. Berle by v kapliče určité ještě visely, kdyby za jedné pouti oltář od svíček nebyl chytil, kdyby kaplička i všecky devocionálie neshorely.

Pomstil-li se mocný Spielbach krčmářovi, o tom historie sudějovská mlčí. V lidovém podání zbyla pouze povídka, kterou jsem se snažil co nejvěrněji podle doslechu vypravovati.

K O N E C .

O B S A H :

Jvod	5
sudějovská pout	9
sudějovské okolí	11
Žandov	11
Rašovice	12
Uhlířské Janovice	12
Lhota Janovická	13
Lhota Kamenná	13
hlouba našeho kraje, dr Fr. Soukup	13
Saboltino zátíší a chata	17
Čestín	17
Dr Vojtěch Jaromír Nováček	18
sudějovské báje, pověsti a povídky	19
zakopaný poklad	20
zalévané stromky přece uschly	20
lžeň u rybníka Napajedla	21
la občině	22
lerozbitný kámen	22
lodník v Uhrových lukách	23
živené bludičky	24
lořící peníze	25
lodějský lup v sudějovské lípě	26
landovská šibenice a kolo	28
ládě se zlatou korunkou	28
Mincovna v Burku	30
latý poklad U dubu	33
dravý nemocný	36

TATO KNÍŽKA VYŠLA
V 50 VÝTISCÍCH
JAKO ZVLÁŠTNÍ OTISK
ČASOPISU PODVYSOCKO
V PROSINCI 1938
NÁKLADEM SPISOVATELE
TISKEM GRAFIE S. S R. O.
V KUTNÉ HOŘE

